



“เขาเป็นบุคคลที่สวรรค์ให้ลงมาเกิดเป็นจาวแพร่ หากวาสนาหายอมให้เขาเป็นเขนนั่นไม่ ทั้ง ๆ ที่เมื่อลำดับศักดิ์ในสกุลวงศ์แล้วเขาก็คือทายาทโดยชอบธรรมของผู้เจ้าครองนครแพร่ แต่เมื่อเขาไม่ได้เป็นจ้าวในราชวงศ์ครองนคร เขากลับเป็นได้ยิ่งใหญ่กว่า คือเป็นราชาแห่งวงการประพันธ์ภายใต้นามปากกา “ยาขอบ” คนผู้นั้นคือ “โชติ แพร่พันธุ์” ปัจจุบันดำรงตำแหน่งนายกสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ในหนังสือ “นครแพร่” ยาขอบได้เปิดเผยและประกาศตนเป็นลูกหลานเมืองแพร่โดยสมบูรณ์ เขามีความรู้สึกอย่างไรต่อบิดุญมีนั้น จากข้อเขียนสั้น ๆ ของ “ยาขอบ” ขึ้นนี้คงจะได้ทั้งความสะเทือนอย่างรุนแรงไว้ด้วยถ้อยคำจากน้ำใจจริง” ต่อหน้ากองทัพฟ้าศึกซึ่งกำลังจะเข้าประจัญบานกันนั้น มาควิสแห่งซานบิงให้ชกธงประจำตัวขึ้น จารึกว่า จุลง ชาวเมืองเสียงสาน เขามีได้สนใจแก่ตำแหน่งยศแต่เขาหึงต่อกำฟ้าเติม และอยากให้อัปชื่อลือชาราภาฎไปว่าเป็นฝีมือของชาวเมืองใด หากมาควิสแห่งซานบิงกระทำเช่นนั้นในสนามรบเป็นการถูกต้อง ในสนามหนังสือข้าพเจ้าก็ควรที่จะชกธงขึ้นว่า โชติชาวเมืองแพร่ แทนที่จะบอกว่า โชติ แพร่พันธุ์

คุณครูผู้จัดทำหนังสือนี้ ให้เกียรติยศ บอกเล่าให้ข้าพเจ้าเขียนคำขวัญ ข้าพเจ้าปฏิเสธว่าข้าพเจ้ายังเป็นคนเล็กเกินไปสำหรับจะเขียนคำขวัญให้แกหนังสือใด ๆ ได้ ท่านผู้ทำหนังสือจึงแนะนำว่า ถ้านั้นในฐานะที่เป็นลูกเมืองแพร่ - ก็ขอให้เขียนความคิดคำนึงถึงเมืองแพร่เถิด “แต่ข้าพเจ้าจะเขียนได้ประการใดเล่า เมืองแพร่แต่เกิดยังมีได้แลเห็น โอ้เมืองแพร่ ที่อกเขาเหล่ากอของเรา เตี้ยวันนี้เราแตกแยกกันไป นอง ๆ ร่วมพอกก็ใช้นามสกุล เทพวงษ์ เขาว่ายยังมีอีกหลายสายซึ่งเป็นหลานร่วมปู่ แต่ใครเล่าจะรู้ว่าเรานี้แหละคือญาติกัน”

ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นเมืองแพร่ แต่ “แพร่” ได้ช่วยไว้ให้ข้าพเจ้าเป็นผู้เป็นคน นามสกุล ณ แพร่ ก็ไม่มีในโลกนี้ ด้วยเจ้าเทพวงษ์ผู้ครองนครแพร่คนสุดท้ายถูกพงศาวดารบันทึกว่าเป็นขบถ เจ้าอินทร์แปลงเป็นลูกชายคนเดียวของเจ้าเทพวงษ์ และข้าพเจ้าเป็นลูกหัวปีแห่งเจ้าอินทร์แปลงนั้นข้าพเจ้าจะให้ชีวิตสมบุกสมบันมาเพียงใดก็ตาม แต่ไม่เคยประพบัติการของลูกผู้ชายที่ต่ำต้อย เมื่อใดสิ่งมายั่วให้ทำทรมานข้าพเจ้าก็ตั้งปัญหากับตัวเองว่า ตัวเป็นลูกใคร สกฏ ณ แพร่ ไม่มีในโลกนี้ก็จริง แต่ข้าพเจ้าก็ถือว่าตัวเองเป็นคนเมืองแพร่อย่างสมบูรณ์ คำว่า “แพร่” จึงเหนี่ยวรั้งยั้งข้าพเจ้าไว้ อย่างน้อยก็ยังพอเหลือเกียรติยศ ให้คนเขากล่าวถึงกันบ้างในเมืองไทย และถูกชักชวนให้เขียนหนังสือร่วมงานของโรงเรียนประจำจังหวัดแพร่คราวนี้ด้วยผู้หนึ่ง

เพราะฉะนั้น ในความคำนึงถึงเมืองแพร่ครั้งนี้ ข้าพเจ้าสุดที่จะคิดถึงอย่างอื่น นอกจากขอฝากการกราบไหว้ มายังที่ป่าอวาลุงชาวแพร่ทั้งปวง

โชติ แพร่พันธุ์